

Sygn. akt IV U 593/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bogusław Łój

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Dejewska vel Dej

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2019 r. w Zielonej Górze

odwołania S. U.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 27.02.2018 r. znak (...)

o przyznanie prawa do emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu S. U. prawo do emerytury od dnia 11.12.2017 r.

SSO Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 593/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 27.02.2018 r., znak: (...), pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawcy S. U. prawa do emerytury wcześniejszej wobec niewykazania przez wnioskodawcę 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy dla danego stanowiska pracy.

Do ogólnego stażu ubezpieczeniowego nie uwzględniono okresów:

- pracy na gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawcy od 01.01.1973 r. do 30.06.1974 r., ponieważ w tym okresie wnioskodawca uczęszczał do szkoły zawodowej w S., a zatem nie mógł wykonywać pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze co najmniej 1/2 etatu;

- od 01.12.1990 r. do 31.12.1990 r. i od 01.02.1991 r. do 28.02.1991 r. – okresy urlopu bezpłatnego.

Do stażu pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono okresów:

- od 28.08.1975 r. do 23.10.1977 r., ponieważ w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracodawca nie podał rodzaju wykonywanych prac ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia oraz wskazał błędną podstawę z zarządzenia resortowego;

- od 16.11.1979 r. do 15.09.1985 r., ponieważ ze świadectwa pracy i dokumentacji osobowej wynika, że w tym okresie wnioskodawca był zatrudniony jako kierowca, bez informacji na temat zatrudnienia w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 tony;

- od 16.09.1985 r. do 30.11.1990 r., od 01.01.1991 r. do 31.01.1991 r. i od 01.03.1991 r. do 31.07.1991 r., ponieważ z przedłożonej dokumentacji osobowej nie wynika, że wnioskodawca był kierowcą samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, ponadto dokumentacja osobowa nie określa przynależności resortowej zakładu pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca S. U. wniósł o jej zmianę, zarzucając, że ZUS niesłusznie odmówił mu przyznania emerytury.

Wnioskodawca wywodził, że ma udokumentowane zarówno 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, jak i 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze.

Zdaniem odwołującego się, z dostępnej dokumentacji wynika, że pracował w szczególnych warunkach od 28.08.1975 r. do 23.10.1977 r., od 16.11.1979 r. do 15.09.1985 r. i od 16.09.1985 r. do 28.02.1991 r.

Ponadto w okresie od 01.01.1973 r. do 28.08.1975 r. wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym rodziców dużo więcej niż 4 godziny dziennie.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

W toku sprawy organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do stażu ubezpieczeniowego dodatkowo okres wykonywania działalności gospodarczej od 10.09.1992 r. do 30.04.1994 r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Wnioskodawca S. U., urodzony (...), we wniosku złożonym w organie rentowym 11.12.2017 r. domagał się ustalenia prawa do emerytury, w oddzielnym oświadczeniu wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa.

Pozwany organ rentowy przyjął za udowodnione na dzień 01.01.1999 r. okresy składkowe i nieskładkowe (po doliczeniu okresu działalności gospodarczej) w wymiarze 24 lat, 2 miesięcy i 12 dni, w tym 2 lata, 3 miesiące i 20 dni stażu pracy w szczególnych warunkach.

Pozwany do stażu pracy w szczególnych warunkach uznał okresy zatrudnienia od 12.08.1991 r. do 31.08.1992 r. oraz od 01.10.1997 r. do 31.12.1998 r.

Do ogólnego stażu pracy został zaliczony m.in. okres od 01.07.1974 r. do 27.08.1975 r.

okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego i

oświadczenia ZUS (k. 43 akt sąd.)

W okresie od 25.10.1961 r. do 22.03.1991 r. wnioskodawca był zameldowany na pobyt stały w miejscowości S., gmina B., województwo (...), pod numerem 20.

Pod tym samym adresem rodzice wnioskodawcy, B. i M. U., prowadzili gospodarstwo rolne i opłacali podatek rolny w latach 1973-1976. Wielkość gospodarstwa rolnego w poszczególnych latach wynosiła:

- 1973 r. – 2,95 ha;

- 1974 r. – 1,75 ha;

- 1975 r. – 5,04 ha;

- 1976 r. – 4,41 ha.

dowód: zaświadczenia z 07.12.2017 r. i 18.10.2017 r., w aktach

emerytalnych wnioskodawcy

W okresie od 01.01.1973 r. do 30.06.1974 r. wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym rodziców stale i w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie.

W gospodarstwie hodowano 5-6 krów, cielęta, około 15 świń, około 20 owiec i drób – kury, gęsi, kaczki. Utrzymywano konia.

Ojciec wnioskodawcy był leśnikiem, w związku z czym posiadał dodatkową ziemię w ramach deputatu. Łącznie do uprawy rodzina miała około 15 hektarów ziemi, wliczając w to łąki.

Były do opłacenia podatki w naturze.

Do obowiązków wnioskodawcy należała praca w polu – grabienie i zwożenie siana, bronowanie, plewienie ziemniaków i buraków, wykopki i żniwa. Wnioskodawca pracował też przy zwierzętach – wyprowadzał krowy, nosił wodę w wiadrach, ścielił, wybierał obornik, przygotowywał jedzenie, zbierał jajka na sprzedaż, doił krowy.

Pracował też przy rąbaniu, zbieraniu i zwożeniu drewna.

Wszystkie te czynności wykonywał po szkole, a w okresie letnim przez cały dzień. W domu po szkole był najpóźniej około godz. 17:00. Pracował również w soboty i niedziele. W okresie zimowym także pracował przez co najmniej 4 godziny dziennie – przy zwierzętach, zdobywaniu drewna, sortowaniu, zbieraniu w pęczki i prasowaniu tytoniu. Nie jeździł na wakacje. Praca trwała do zmroku.

Wszystkie prace wykonywano ręcznie, przy pomocy narzędzi, takich jak pług, brony, grabarka do siana. Do młócenia wynajmowano maszynę.

W spornym okresie w gospodarstwie pracował głównie wnioskodawca z matką. Ojciec wnioskodawcy pracował jako leśnik, a matka prowadziła dom.

W spornym okresie starszy brat wnioskodawcy pracował i nie mieszkał już w gospodarstwie, a siostry były mężatkami.

Do szkoły zawodowej w S., do której wnioskodawca poszedł po ukończeniu podstawówki, chodził tylko rok. Nie ukończył klasy z powodu pracy w gospodarstwie. Podróż do szkoły – wliczając w to dojazd rowerem na peron i podróż pociągiem – trwała około godziny. Podróż ze szkoły – wliczając podróż autobusem i dojazd rowerem – również około godziny.

dowód: - zeznania świadka A. K., k. 83v-84 akt sąd.;

- zeznania świadka D. K., k. 84-84v akt sąd.;

- zeznania świadka J. B., k. 84v-85 akt sąd.;

- zeznania świadka A. F., k. 85v akt sąd.;

- zeznania wnioskodawcy, k. 79v akt sąd.

Wnioskodawca posiada wydane bezterminowo uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi w kategorii:

- C – od 02.11.1979 r.;

- C + E – od 02.11.1979 r.;

- T – od 22.05.1975 r.

dowód: zaświadczenie z 22.01.2019 r., k. 65 akt sąd.

W okresie od 28.08.1975 r. do 23.10.1977 r. wnioskodawca był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika.

W tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca wykonywał pracę kierowcy ciągnika, wykonując przede wszystkim prace polowe, a w niewielkim zakresie prace transportowe.

Do prac polowych należały orka, siewy, bronowanie i kultywowanie.

dowód: - zeznania świadka K. W., k. 85-85v akt sąd.;

- zeznania świadka A. F., k. 85v akt sąd.;

- zeznania wnioskodawcy, k. 79v w zw. z k. 48v akt sąd.;

- akta osobowe wnioskodawcy z ww. okresu, w tym świadectwo

pracy z 10.11.1979 r. i umowa o pracę z 28.08.1975 r.;

- świadectwo pracy z 21.02.1991 r., k. 7 akt świadczenia

przedemerytalnego wnioskodawcy;

- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z

16.03.2009 r., w aktach emerytalnych wnioskodawcy;

- zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 18.03.2003 r.,

w aktach emerytalnych wnioskodawcy

W okresie od 24.10.1977 r. do 15.10.1979 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową.

dowód: książeczka wojskowa, k. 5-6v akt świadczenia przedemerytalnego

wnioskodawcy

W okresie od 16.11.1979 r. do 15.09.1985 r. wnioskodawca był zatrudniony w Okręgowym Zakładzie (...) w Z. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy.

W tym okresie wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Każdorazowo prowadził samochód o ładowności około 6 ton. Zimą jeździł też piaskarką do posypywania dróg.

dowód: - zeznania świadka K. W., k. 85 akt sąd.;

- zeznania świadka A. F., k. 85v akt sąd.;

- akta osobowe wnioskodawcy z ww. okresu, w tym świadectwo

pracy z 13.09.1985 r., umowa o pracę z 16.11.1979 r.;

- legitymacja ubezpieczeniowa, w załączeniu do akt sąd.

W okresie od 16.09.1985 r. do 28.02.1991 r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Z. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego.

dowód: - zeznania świadka A. F., k. 85v akt sąd.;

- akta osobowe wnioskodawcy z ww. okresu, w tym świadectwo

pracy z 28.02.1991 r., umowa o pracę z 16.09.1985 r.

Sąd rozważył, co następuje.

Odwołanie wnioskodawcy jest zasadne.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawca spełnia wszystkie warunki przyznania mu prawa do emerytury wcześniejszej, w szczególności – czy posiada wymagany ogólny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 25 lat i staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat.

W świetle art. 184 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po 31.12.1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32,33,39 i 40, jeżeli dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Art. 32 ustawy emerytalnej przewiduje prawo do emerytury w obniżonym wieku dla ubezpieczonych urodzonych przed 01.01.1949 r., będących pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Za pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach uważa się pracownika zatrudnionego przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia, oraz w znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom tym przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Mężczyzna, będący pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, może przejść na emeryturę w wieku 60 lat pod warunkiem, że udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy – co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawca udowodnił zarówno, że legitymuje się 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, jak i 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

W pierwszej kolejności odnosząc się więc do udowodnienia pracy w szczególnych warunkach należy wskazać, że zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresy pracy w takim charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Jednocześnie w myśl § 10 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. Nr 237, poz. 1412), zainteresowany zgłaszający wniosek o emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy powinien dołączyć do wniosku dokumenty stwierdzające: okresy uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość (pkt 2). W myśl § 22 ust. 1, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: 1) legitymacja ubezpieczeniowa; 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Nie oznacza to jednak, że odwołujący się jest pozbawiony możliwości ustalenia, że pracował w danym okresie w szczególnych warunkach. Ustalenie rodzaju wykonywanej pracy na podstawie osobowych środków dowodowych nie jest bowiem wyłączone w postępowaniu przed sądem rozpoznającym sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których przewiduje się odstępstwa od zasad ogólnych postępowania dowodowego, bowiem zgodnie z treścią przepisu art. 473 § 1 k.p.c., dowód z zeznań świadków jest dopuszczalny w zasadzie co do wszystkich faktów spornych lub niemożliwych do udowodnienia za pomocą dowodu z dokumentu, a nawet ponad i przeciwko osnowie dokumentu (por. wyrok SN z 08.12.1998r., II UKN 357/98, OSNP 2000/3/112, LEX nr 38907, uchwała SN z 24.09.1984r., III UZP 6/84, LEX nr 14625). Postępowanie sądowe zainicjowane wniesieniem przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego toczy się bowiem według zasady swobodnej oceny dowodów, wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie zaś z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału.

W ocenie sądu, przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na jednoznaczne ustalenie, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w szczególnych warunkach w następujących okresach:

- od 28.08.1975 r. do 23.10.1977 r. – w Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. na stanowisku kierowcy ciągnika, a zatem prace ujęte w wykazie A, dział VIII, poz. 3 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r.;

- od 16.11.1979 r. do 15.09.1985 r. – w Okręgowym Zakładzie (...) w Z. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, a zatem prace ujęte w wykazie A, dział VIII, poz. 2 załącznika do ww. rozporządzenia;

od 16.09.1985 r. do 28.02.1991 r. – w Przedsiębiorstwie (...) w Z. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, a zatem prace ujęte w wykazie A, dział VIII, poz. 2 załącznika do ww. rozporządzenia;

Łącznie powyższe okresy pracy w warunkach szczególnych dają ponad 13 lat, co przy 2 latach, 3 miesiącach i 20 dniach bezspornie zaliczonych przez ZUS pozwala na uzyskanie przez wnioskodawcę ponad 15-letniego stażu takiej pracy, nawet uwzględniając dwa urlopy bezpłatne trwające łącznie dwa miesiące w grudniu 1990 r. i w lutym 1991 r.

Odnośnie okresu pracy w (...) na stanowisku kierowcy ciągnika, Sąd Okręgowy zdecydowanie opowiada się za tą linią orzecniczą, zgodnie z którą przyjęcie, że tylko kierowcy ciągników bądź kombajnów zatrudnieni w firmach transportowych wykonywali pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ust. 2 u.e.r.f.u.s., wypaczałoby sens tej regulacji, bowiem ze względu na ich specyfikę, pojazdy te wykorzystywane są do określonych dla nich czynności, w tym prac polowych, z którymi wiąże się także szereg czynności transportowych. Innymi słowy, dla oceny charakteru

pracy, jako pracy w warunkach szczególnych, nie ma znaczenia, że prace kierowców ciągników ujęte zostały w dziale VIII rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) – „W transporcie”. Charakter pracy kierowcy ciągnika wykonującego wyłącznie transport oraz kierowcy ciągnika wykonującego w pewnych okresach wyłącznie transport, w innych zaś przemiennie transport i prace polowe nie różni się – polega bowiem na kierowaniu określonym pojazdem mechanicznym. Co więcej praca polowa jest bardziej uciążliwa (wyroki: SA w Gdańsku z dnia 26.01.2016 r., sygn. akt III AUa 1477/15, z dnia 24.02.2016 r., sygn. akt III AUa 1766/15, SA w Rzeszowie z dnia 11.02.2016 r., sygn. akt III AUa 719/15).

Do powyższych wniosków prowadzi zarówno wykładnia literalna, jak i systemowa wykazu A, dział VIII, poz. 3.

Treść tej pozycji nie pozostawia wątpliwości: wymieniono tam prace kierowców ciągników, a więc osób, które – tak jak wnioskodawca w omawianym okresie – „kierowały ciągnikiem” przez co najmniej 8 godzin dziennie, niezależnie od tego, co ten ciągnik transportował lub do czego był wykorzystywany.

Z systemowej wykładni pozycji 3 także nie wynika, że prace kierowcy ciągnika nie mogą być wykonywane w rolnictwie. Do takiego wniosku nie prowadzi fakt, że pozycja 3 została zamieszczona w dziale pt. „W transporcie i łączności”.

Po pierwsze, zapis ten brzmi: „prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych” – a przecież kombajny i pojazdy gąsienicowe ze swej istoty nie służą do prac w transporcie i łączności, lecz wyłącznie prac rolniczych. Interpretacja, zgodnie z którą prace określone pod pozycją 3 muszą być wykonywane wyłącznie w transporcie, nie jest więc racjonalna. Nawet zresztą ciągnik nie jest typowo przeznaczony do przewożenia towarów na długie dystanse, po drogach międzymiastowych itp. Jest to maszyna do transportu na trudnym terenie, na roli.

Po drugie, w zasadzie każda praca wykonywana ciągnikiem polega na transportowaniu czegoś. Pod tym względem, rodzajowo, niczym nie różni się jazda traktorem i prowadzenie za sobą przyczepy drogą od jazdy traktorem i prowadzenia za sobą pługa. Różnica jest jedynie taka, że ta druga praca jest cięższa, bo wykonywana na trudniejszym terenie. Wprowadzanie kryterium, zgodnie z którym istotne jest to, czy celem pracy jest transport czy wykonanie czynności na roli, prowadziłoby do sytuacji, w której praktycznie taka sama rodzajowo, lecz cięższa praca kwalifikowana jest mniej korzystnie, niż praca lżejsza.

Przede wszystkim bowiem liczy się szkodliwość pracy dla zdrowia pracownika. Jazda traktorem na roli, ze względu na wibracje i otwartą kabinę, powoduje, że pracownik narażony jest na pracę w zmiennych warunkach atmosferycznych, na pracę zarówno w upale jak i przy opadach atmosferycznych. Narażony jest na działanie środków chemicznych stosowanych przy nawożeniu czy opryskach chwastobójczych i owadobójczych. Kierowca ciągnika kierując nim siedział w praktyce na silniku ciągnika co powodowało narażenie na wibracje przez cały czas pracy. Z tego względu prawodawca zdecydował się zamieścić pracę kierowcy ciągnika w wykazie prac w warunkach szczególnych.

Sam fakt, że praca kierowcy ciągnika usytuowana jest w dziale transportu, niczego nie przesądza. Przecież kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony zatrudnieni byli w różnych dziedzinach gospodarki, tak jak w górnictwie, energetyce, również w rolnictwie i zawsze istotny był wyłącznie rodzaj świadczonej pracy.

Transport jako dziedzina gospodarki tym różnił się i różni w dalszym ciągu, że stanowi niezbędną część każdego działu gospodarki, każdej branży. Przecież tak jak energetyka czy górnictwo nie może istnieć bez transportu, tak bez transportu nie może istnieć rolnictwo. Stąd też praca kierowców jest pracą w szczególnych warunkach, o ile kierują pojazdami powyżej 3,5 tony. Taką pracą stanowi również praca kierowców ciągników, bez względu na to czy wykonują pracę na drogach publicznych, czy w polu.

Reasumując, istotnym jest rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika, nie usytuowanie tej pracy w określonej dziedzinie gospodarki.

Tak więc sam fakt, że praca wnioskodawcy na stanowisku kierowcy ciągnika była wykonywana w rolnictwie, a nie w transporcie, nie stoi na przeszkodzie uznaniu okresu tej pracy do stażu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Odnosnie wszystkich trzech wymienionych wyżej okresów są przyjął jako w pełni wiarygodne zeznania naocznych świadków wykonywania przez wnioskodawcę pracy przy prowadzeniu samochodu ciężarowego. Świadek K. W. sam jeździł samochodem ciężarowym i widział wnioskodawcę, gdy ten kierował takim samochodem. Świadek A. F. widział wnioskodawcę, jak prowadził ciężarówkę, przejeżdżając przez wioskę. Dotyczy to okresów pracy we wszystkich trzech zakładach pracy.

Sąd uznał też za wiarygodne twierdzenia wnioskodawcy w tym przedmiocie.

Zeznania ww. świadków i twierdzenia wnioskodawcy były, w ocenie sądu, w pełni wiarygodne. Wzajemnie się potwierdzały i uzupełniały. Treść zeznań jest logiczna i jednoznaczna, znajduje potwierdzenie w dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy, uzyskanej za okresy zatrudnienia w trzech ww. zakładach.

Należy podkreślić, że w aktach osobowych wnioskodawcy znajdują się – pośród innych dokumentów, takich jak angaże z wymienionym w nich stanowiskiem – świadectwa pracy i umowy o pracę, z których wynika, jakie stanowisko przydzielono wnioskodawcy. Stanowisko kierowcy ciągnika było wymieniane wprost. Nawet jeśli stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego nie zostało doprecyzowane w świadectwach pracy, to potwierdzili je świadkowie. Ponadto stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego jest wymienione w umowie o pracę z Przedsiębiorstwa (...), a jest mało prawdopodobne, by wnioskodawcy w toku zatrudnienia zmienił się charakter pracy po objęciu tego stanowiska. W aktach sprawy znajduje się też zaświadczenie, potwierdzające posiadanie przez wnioskodawcę uprawnień do wykonywania pracy jako kierowca ciągnika lub samochodu ciężarowego w spornych okresach.

Sąd pragnie również podkreślić, że dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 01.06.2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638).

Podsumowując tę część rozważań – zaliczenie okresów pracy w szczególnych warunkach od 28.08.1975 r. do 23.10.1977 r., od 16.11.1979 r. do 15.09.1985 r. i od 16.09.1985 r. do 28.02.1991 r. doprowadziło do ustalenia, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach w wymiarze ponad 15 lat.

Drugą sporną przesłanką uzyskania prawa do emerytury było posiadanie przez wnioskodawcę 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe: przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

W orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, że wymóg stałej pracy w gospodarstwie rolnym jest spełniony w wypadku, gdy praca ta jest wykonywana przynajmniej w połowie pełnego wymiaru czasu pracy, tj. ponad 4 godziny dziennie (wyrok SA w Katowicach z dnia 06.09.2016 r., sygn. akt III AUa 411/16, Legalis 1522803). Praca ta nie może ponadto odbywać się incydentalnie (wyrok SA w Gdańsku z dnia 09.09.2015 r., sygn. akt III AUa 513/15, Legalis 1352375). O charakterze tej pracy stwierdzono, że choćby praca w gospodarstwie rolnym stanowiła tylko udział (pomoc) w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dziecka będącego członkiem rolniczej wspólnoty rodzinnej, to należy zaaprobować stanowisko, że z uwagi na stosunkowo długi, ciągły i ustabilizowany czas jej wykonywania spełnia ona kryteria wystarczające do uwzględnienia w pracowniczym stażu emerytalnym (wyrok SA w Szczecinie z dnia 17.05.2016 r., sygn. akt III AUa 730/15, Legalis 1509150).

W niniejszej sprawie wnioskodawca domagał się zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w miejscowości S., gmina B., województwo (...), pod numerem 20, o powierzchni w latach 1973-1976 wynoszącej od 1,75 ha do 5,04 ha – choć wraz z ziemią w ramach deputatu, teren wynosił nawet 15 ha.

Sam fakt posiadania tego gospodarstwa przez B. i M. U. nie budzi wątpliwości sądu, podobnie jak fakt zamieszkiwania wnioskodawcy w gospodarstwie – zostało to bowiem potwierdzone przez stosowne pisma z gminy.

Wymiar i charakter prac wykonywanych przez wnioskodawcę w gospodarstwie potwierdzili świadkowie A. K., D. K., J. B. i A. F.. Osoby te mieszkały po sąsiedzku z rodziną wnioskodawcy w spornym okresie, widziały go przy pracy, zgodnie wskazywały zakres jego czynności w gospodarstwie i potwierdziły potrzebę tych prac w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Świadczyli, co uprawiano i jakie zwierzęta hodowano w gospodarstwie. Wymieniali prace wykonywane przez wnioskodawcę.

W ocenie sądu zeznania wnioskodawcy, jak i świadków są w tym zakresie logiczne, spójne i zgodne z doświadczeniem życiowym i wobec braku jakiegokolwiek dowodu przeciwnego, sąd uznał je w całości za wiarygodne.

Sąd nie ma przy tym wątpliwości, że wymiar upraw (łącznie około 15 ha ziemi) oraz hodowli (5-6 krów, cielęta, około 15 świń, około 20 owiec i drób – kury, gęsi, kaczki) wymagał od wnioskodawcy wykonywania znacznej ilości pracy w gospodarstwie, stale, w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Zakres prac był znaczny, obejmował zarówno oporządzanie, wypas, karmienie zwierząt, jak i prace w polu czy w lesie przy wyrąbie drzew. W okresie letnim praca odbywała się od rana do wieczora. Wnioskodawca był główną osobą do pracy w gospodarstwie, ponieważ rodzeństwo już nie mieszkało z rodzicami, ojciec pracował jako leśnik, a matka prowadziła dom. Prace wykonywano ręcznie, nie było mechanizacji.

Odnośnie argumentu podnoszonego przez ZUS, związanego z nauką w szkole zawodowej w S., należy podkreślić, że fakt ten nie przeszkadzał wnioskodawcy w uzyskaniu wymiaru pracy co najmniej 4 godzin dziennie. Droga do szkoły i ze szkoły nie uniemożliwiała tego. Wnioskodawca wracał do domu ok. godz. 17:00 i pracował do wieczora. Zimą również miał szereg czynności do wykonania. Poza tym praca odbywała się też w soboty i niedziele.

Zatem okres ten (od 01.01.1973 r. do 30.06.1974 r., tj. 1 rok i 6 miesięcy) podlegał zaliczeniu do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy, co przy uwzględnionych przez ZUS 24 latach, 2 miesiącach i 12 dniach daje ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Wnioskodawca udowodnił więc spełnienie obu spornych przesłanek uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury.

Wobec powyższego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł jak w sentencji wyroku, przyznając wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia złożenia wniosku.